

ԵՐԵՎԱՆԻ քԱՂԱՔԱՊԵՏ ՈՐՈՇՈՒՄ

ՀՀ, 0015, ք. Երևան, Արգիշտիի 1

№ 603-Ա

« 05 » փետրվարի 2026 թ.

ԴԻՄՈՒՄԸ ՄԵՐԺԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

1. Որոշմամբ լուծվող հարցի նկարագրությունը.

Երևանի քաղաքապետարան հասցեագրված Գառնիկ Սիմոնյանի 2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումի հիման վրա «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի դրույթներին համապատասխան իրականացվել է վարչարարություն:

2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումի առարկայի քննության կապակցությամբ 2026 թվականի հունվարի 29-ին ժամը 14:00-ին հրավիրվել են լսումներ, որին ներկայացել և մասնակցել է Գառնիկ Սիմոնյանը:

Ուսումնասիրելով 2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումը, դրան կից ներկայացված, ինչպես նաև վարույթի շրջանակներում ստացված ապացույցներն ու լսումների վերաբերյալ կազմված՝ 2026 թվականի հունվարի 29-ի արձանագրությունը, գնահատելով ներկայացված պահանջին առնչվող բոլոր փաստական հանգամանքները, պարզվել է հետևյալը.

2. Որոշման կայացման համար հիմք հանդիսացող փաստերը.

Երևանի քաղաքապետարան հասցեագրված 2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումով, ինչպես նաև վարույթի լսումների ընթացքում հայտնած դիրքորոշմամբ Գառնիկ Սիմոնյանը, հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատարանի կողմից թիվ ՎԴ/12944/05/21 վարչական գործով 2023 թվականի հունիսի 1-ին կայացված և օրինական ուժի մեջ մտած վճիռը, խնդրել է փոխհատուցել նշված վճռով հաստատված՝ Երևանի քաղաքապետարանի ոչ իրավաչափ գործողությունների արդյունքում պատճառված՝ 27.000.000 (քսանյոթ միլիոն) ՀՀ դրամի չափով վնասը:

2019 թվականի սեպտեմբերի 4-ին տրված տրանսպորտային միջոցի հաշվառման թիվ PB444689 վկայականի համաձայն՝ «Home-Made» մականիշի «02 A 559» հաշվառման համարանիշի կցորդը (այսուհետ՝ նաև Կցորդ) հանդիսանում է Գառնիկ Սիմոնյանի սեփականությունը:

Երևանի քաղաքապետարանի իրավասու պաշտոնատար անձի կողմից 2021 թվականի հուլիսի 7-ին կազմվել է նույն օրը ժամը 15:32-ին Երևան քաղաքի Աբովյան փողոցի թիվ 31 հասցեի մոտից «02 A 559» հաշվառման համարանիշի կցորդը հատուկ

տարածք տարհանելու վերաբերյալ թիվ 0271 արձանագրությունը: Տարհանման գործողությունների համար հիմք են հանդիսացել «Առևտրի և ծառայությունների մասին» օրենքի 5.3-րդ հոդվածի և Երևան քաղաքի ավագանու 2020 թվականի հունիսի 24-ի N 243-Ն որոշման պահանջները: Տարհանման պահին «Home-Made» մակնիշի «02 A 559» հաշվառման համարանիշի կցորդի դռներն ու պատուհանները գտնվել են փակ վիճակում, իսկ տարհանման գործընթացը լուսանկարահանվել և տեսանկարահանվել է:

Երևանի քաղաքապետարանի առևտրի և ծառայությունների վարչության պետի 2021 թվականի հոկտեմբերի 11-ի թիվ 15/01-Ա-17032 գրությամբ Գառնիկ Սիմոնյանին պարզաբանվել է, որ վերջինս «Home-Made» մակնիշի «02 A 559» հաշվառման համարանիշի կցորդը կարող է ստանալ Երևան քաղաքի ավագանու 2020 թվականի հունիսի 24-ի N 243-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով՝ համապատասխան վճարումները կատարելուց հետո:

Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատարանի կողմից թիվ ՎԴ/12944/05/21 վարչական գործով 2023 թվականի հունիսի 1-ին կայացված և օրինական ուժի մեջ մտած վճռով (այսուհետ՝ նաև Վճիռ) ոչ իրավաչափ են ճանաչվել 2021 թվականի հուլիսի 7-ին ժամը 15:32-ին Երևան քաղաքի Արմավյան փողոցի թիվ 31 հասցեի մոտից Գառնիկ Սիմոնյանին սեփականության իրավունքով պատկանող թիվ «02 A 559» հաշվառման համարանիշով տրանսպորտային միջոցի կցորդը (այսուհետ՝ նաև Կցորդ) հատուկ տարածք տարհանելուն ուղղված Երևանի քաղաքապետարանի գործողությունները:

2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումին կից, ինչպես նաև վարույթի լուծման ընթացքում Գառնիկ Սիմոնյանի կողմից չեն ներկայացվել պատշաճ ապացույցներ, որոնց բազմակողմանի հետազոտմամբ և օբյեկտիվ գնահատմամբ հնարավոր կլինեք հիմնավորված համարել, որ.

1) Երևանի քաղաքապետարանը 2021 թվականի հուլիսի 7-ից հետո, առանց որևէ իրավական հիմնավորման և պատճառաբանության, հրաժարվել է Գառնիկ Սիմոնյանին վերադարձնել Կցորդը,

2) Երևան քաղաքի ավագանու 2020 թվականի հունիսի 24-ի N 243-Ն որոշմամբ նախատեսված՝ Կցորդը հատուկ տարածք տեղափոխելու և տվյալ ժամանակահատվածում դրա պահպանման համար սահմանված գումարները Գառնիկ Սիմոնյանի կողմից վճարված լինելու պայմաններում Երևանի քաղաքապետարանն անհիմն հրաժարվել է վերադարձնել Կցորդը,

3) Կցորդը հատուկ տարածք տեղափոխելուն հաջորդող ժամանակահատվածում Կցորդը, յուրաքանչյուր ամիս 500.000 ՀՀ դրամ վարձավճարով, վարձակալության տրամադրելու իրական մտադրության առկայությունն ու այդ ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկված լինելը,

4) Վճռով հաստատված՝ Երևանի քաղաքապետարանի ոչ իրավաչափ գործողությունների արդյունքում Գառնիկ Սիմոնյանը կրել է 27.000.000 (քսանյոթ միլիոն) ՀՀ դրամի չափով բաց թողնված օգուտի ձևով վնաս,

5) Վճռով հաստատված՝ Երևանի քաղաքապետարանի ոչ իրավաչափ գործողությունների և Գառնիկ Սիմոնյանի կողմից բաց թողնված օգուտի ձևով կրած ենթադրյալ վնասի միջև պատճառահետևանքային կապի առկայությունը,

6) Գառնիկ Սիմոնյանի կողմից բաց թողնված օգուտի ձևով կրած ենթադրյալ վնասը հանդիսանում է Երևանի քաղաքապետարանի՝ Վճռով ոչ իրավաչափ ճանաչված գործողության ուղղակի, անմիջական և անխուսափելի հետևանքը:

3. Որոշումն ընդունելու հիմնավորումները.

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անձը, ում իրավունքը խախտվել է, կարող է պահանջել իրեն պատճառված վնասների լրիվ հատուցում, եթե վնասների հատուցման ավելի պակաս չափ նախատեսված չէ օրենքով կամ պայմանագրով:

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վնասներ են՝ իրավունքը խախտված անձի ծախսերը, որ նա կատարել է կամ պետք է կատարի խախտված իրավունքը վերականգնելու համար, նրա գույքի կորուստը կամ վնասվածքը (իրական վնաս), ինչպես նաև չստացված եկամուտները, որոնք այդ անձը կստանար քաղաքացիական շրջանառության սովորական պայմաններում, եթե նրա իրավունքը չխախտվեր (բաց թողնված օգուտ):

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի 96-րդ հոդվածի համաձայն՝ վնասի հատուցում չի իրականացվում, քանի դեռ վարչական մարմնի իրավական ակտը, գործողությունը կամ անգործությունը, որով անձին վնաս է հասցվել, սահմանված կարգով ոչ իրավաչափ չի ճանաչվել, բացառությամբ սույն օրենքի 109-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի:

2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումի հիմքում, որպես Երևանի քաղաքապետարանի ոչ իրավաչափ գործողության հետևանքով առաջացած վնասի հատուցումը հիմնավորող ապացույց, դրվել է Վճիռը, սակայն Վճռով հայցի բավարարման հիմքում դրվել է այն փաստական հանգամանքը, որ Երևանի քաղաքապետարանի կողմից Գառնիկ Սիմոնյանին սեփականության իրավունքով պատկանող Կցորդը հատուկ տարածք տարհանելու գործողությունն իրականացվել է «Առևտրի և ծառայությունների մասին» օրենքով սահմանված հիմքերի սահմանազանցմամբ, որպիսի պայմաններում իրականացված գործողությունները դատարանը գնահատել է ոչ իրավաչափ:

Քննարկվող պարագայում՝ վնասի փոխհատուցման պահանջի հիմքում Գառնիկ Սիմոնյանը դրել է այն հանգամանքը, որ Կցորդը հատուկ պահպանվող տարածք տեղափոխելու արդյունքում զրկվել է իր սեփականությունը հանդիսացող գույքը սեփական հայեցողությամբ տնօրինելու, տվյալ պարագայում՝ ամսական 500.000 ՀՀ դրամ վարձավճարի դիմաց վարձակալության հանձնելու, հնարավորությունից, ինչն էլ հանգեցրել է բաց թողնված օգուտի տեսքով վնաս կրելուն, մինչդեռ նշված փաստարկը չի բխում Վճռից, քանի որ Վճռով հաստատված չէ որևէ փաստ առ այն, որ Կցորդը հատուկ տարածքում պահելը և Գառնիկ Սիմոնյանին չվերադարձված չլինելը դատարանի կողմից գնահատվել է ոչ իրավաչափ: Ավելին՝ վարույթի լուսմների ընթացքում Գառնիկ Սիմոնյանը հայտնել է, որ դատական գործի քննության ընթացքում, որպես հայցի ապահովման միջոցի կիրառում, միջնորդել է դատարանին թույլատրել հետ վերցնել կցորդը, ինչը դատարանի կողմից մերժվել է և գործով վերջնական դատական ակտի կայացումից հետո նոր հնարավոր է եղել հետ վերցնել կցորդը:

Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքի 68-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործողության կատարման հայցով հայցվորը կարող

է պահանջել կատարելու որոշակի գործողություններ կամ ձեռնպահ մնալու այնպիսի գործողություններից, որոնք ուղղված չեն վարչական ակտի ընդունմանը: Նույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է, որ գործողության կատարման հայցով հայցվորը կարող է պահանջել նաև օրենքով սահմանված ժամկետում վարչական ակտ չընդունվելու հետևանքով վարչական ակտն ընդունված համարվելու դեպքում տրամադրել օրենքով նախատեսված համապատասխան փաստաթուղթը:

Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ճանաչման հայցով հայցվորը կարող է պահանջել ոչ իրավաչափ ճանաչել այլևս իրավաբանական ուժ չունեցող միջամտող վարչական ակտը կամ կատարմամբ կամ որևէ այլ կերպ իրեն սպառած գործողությունը կամ անգործությունը, եթե հայցվորն արդարացիորեն շահագրգռված է ակտը կամ գործողությունը կամ անգործությունը ոչ իրավաչափ ճանաչելու մեջ, այսինքն՝

1) առկա է նմանատիպ իրավիճակում նմանատիպ միջամտող վարչական ակտ կրկին ընդունվելու կամ գործողություն կրկին կատարելու վտանգ.

2) հայցվորը մտադիր է պահանջել գույքային վնասի հատուցում, կամ

3) դա նպատակ է հետապնդում վերականգնելու հայցվորի պատիվը, արժանապատվությունը կամ գործարար համբավը:

Մեջբերված դատավարական նորմերի բովանդակությունից հետևում է, որ վնասի հատուցում պահանջելուն հանգեցնող դատական ակտով պետք է ոչ իրավաչափ ճանաչվի այլևս իրավաբանական ուժ չունեցող միջամտող վարչական ակտը կամ կատարմամբ կամ որևէ այլ կերպ իրեն սպառած գործողությունը կամ անգործությունը, մինչդեռ Վճռով հաստատված է համարվել Երևանի քաղաքապետարանի կողմից Գառնիկ Սիմոնյանին սեփականության իրավունքով պատկանող Կցորդը հատուկ տարածք տարհանելու գործողությունը ոչ իրավաչափ լինելու հանգամանքը, այլ ոչ թե տարհանված Կցորդը հատուկ տարածքում պահպանելու և Երևան քաղաքի ավագանու 2020 թվականի հունիսի 24-ի N 243-Ն որոշմամբ սահմանված գումարները վճարված չլինելու պայմաններում Գառնիկ Սիմոնյանին չվերադարձնելու գործողությունները ոչ իրավաչափ լինելու հանգամանքը:

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանն իր որոշումներում անդրադարձել է պատճառված վնասի համար պատասխանատվության պայմաններին, մասնավորապես՝ արձանագրել է, որ վնասի հատուցման համար պարտադիր պայման է իրավունքը խախտած անձի ոչ օրինաչափ վարքագծի, վնասների, վնասների ու ոչ օրինաչափ գործողության միջև պատճառահետևանքային կապի և պարտապանի մեղքի միաժամանակյա առկայությունը: Ընդ որում, նշված պայմաններից որևէ մեկի բացակայության դեպքում վնասը ենթակա չէ հատուցման (տե՛ս, Նատալյա Հակոբյանն ընդդեմ Վարդան Հայրապետյանի թիվ ՀՔԴ-3/0016/02/08 գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 13.02.2009 թվականի որոշումը):

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանն, անդրադառնալով վնասի հատուցման օրենսդրական կարգավորումներին, ընդգծել է հետևյալը. «Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածից հետևում է, որ վնասը կարող է արտահայտվել չնախատեսված լրացուցիչ ծախսեր կատարելով կամ այդպիսի ծախսերի կատարման անհրաժեշտությամբ, գույքի կորստով կամ վնասվածքով, եկամուտների չստացմամբ (բաց թողնված օգուտ): Հակաիրավական, ոչ օրինաչափ վարքագիծն այն գործողությունը կամ անգործությունն

է, որը խախտում է օրենքի, այլ իրավական ակտերի պահանջները, ինչպես նաև անձի սուբյեկտիվ իրավունքը: Գործողությունն անձի նպատակաուղղված, կամային արարքն է, իսկ անգործությունն արտահայտվում է անհրաժեշտ և պարտադիր վարքագիծ դրսևորելուց ձեռնպահ մնալով: Ոչ օրինաչափ վարքագծի և վնասի միջև պատճառահետևանքային կապը ենթադրում է, որ վնասը պետք է հանդիսանա ոչ օրինաչափ վարքագծի ուղղակի, անմիջական հետևանք: Այն դեպքում, երբ վնասն անհրաժեշտաբար թելադրված չէ ոչ օրինաչափ գործողությամբ (անգործությամբ), կամ գործողության (անգործության) և վնասի միջև կապն անուղղակի է, վնասի հատուցման համար անհրաժեշտ պատճառահետևանքային կապի պայմանն առկա չէ: (տես՝ Նելլի Մկրտչյանի ընդդեմ «Երևան հյուրանոց» ԲԲԸ-ի թիվ ԵԿԴ/2600/02/10 գործով 04.10.2013 թվականի որոշումը):»:

Նշված փաստարկներից հետևում է, որ 2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումով պահանջված ենթադրյալ վնասը չի հանդիսանում Վճռով ոչ իրավաչափ ճանաչված գործողության ուղղակի, անմիջական և անխուսափելի հետևանքը, քանի որ Կցորդը սեփականատիրոջ կողմից սեփական հայեցողությամբ տնօրինելու անհնարինությունը պայմանավորված է հատուկ տարածք տեղափոխված Կցորդը հետ ստանալու ուղղությամբ Գառնիկ Սիմոնյանի կողմից համապատասխան միջոցներ չձեռնարկելու, մասնավորապես՝ Երևան քաղաքի ավագանու 2020 թվականի հունիսի 24-ի N 243-Ն որոշմամբ նախատեսված՝ Կցորդը հատուկ տարածք տեղափոխելու և տվյալ ժամանակահատվածում դրա պահպանման համար սահմանված գումարները չվճարելու հանգամանքով:

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանը, անդրադառնալով ոչ իրավաչափ վարչարարության հետևանքով պատճառված վնասի հատուցման խնդրին, նախկինում կայացրած որոշմամբ նշել է, որ վարչարարության հետևանքով վնասի հատուցման պահանջով անհրաժեշտ է, որպեսզի առաջին հերթին ոչ իրավաչափ ճանաչված լինի անձին վնաս հասցրած վարչական մարմնի իրավական ակտը, գործողությունը կամ անգործությունը, որից հետո միայն անձը պարտավոր է նախ դիմել վնասը պատճառած վարչական մարմին, որի կողմից հատուցման պահանջն ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն մերժելու կամ դիմումը չքննարկելու դեպքում կարող է վարչական ակտը, գործողությունը կամ անգործությունը բողոքարկել վերադատության կամ դատական կարգով (տես՝, թիվ ՎԴ/3280/05/09 վարչական գործով ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 2010 թվականի դեկտեմբերի 3-ի որոշումը):

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանը թիվ ՎԴ/1761/05/14 վարչական գործով 2016 թվականի դեկտեմբերի 26-ին կայացված որոշմամբ տվել է հետևյալ պարզաբանումը.

«Այսպիսով, ոչ իրավաչափ վարչարարության արդյունքում պետության պատասխանատվության պայմաններն են վնասի առկայությունը և դրա վրա հասնելը (պատճառվելը) ոչ իրավաչափ վարչարարության հետևանքով: Այսինքն՝ վարչական մարմինների պարտականությունների խախտման և վնասի պատճառման միջև պետք է առկա լինի իրավական նշանակություն ունեցող պատճառահետևանքային կապը: Այլ կերպ ասած՝ վարչարարությունն ոչ իրավաչափ ճանաչվելը դեռևս չի նշանակում, որ անձը վնասը կրել է հենց վարչարարության հետևանքով. անհրաժեշտ է, որ վարչարարության և պատճառված վնասի միջև առկա լինի անմիջական պատճառահետևանքային կապ:

Պատճառահետևանքային կապի հարցը յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում առանձին գնահատման առարկա պետք է դառնա, և դրա առկայությունը որոշելիս առանցքային պետք է համարվի այն գաղափարը, որ պատճառահետևանքային կապի առկայության մասին կարող է խոսք լինել միայն այն դեպքում, երբ վնասի առաջացումը ոչ իրավաչափ վարչարարության անխուսափելի և անմիջական արդյունքն է: Հետևաբար ոչ իրավաչափ վարչարարության և առաջացած վնասների միջև պատճառահետևանքային կապ կարող է առկա լինել, եթե վնասի առաջացումը հանդիսանում է իրականացված վարչարարության օբյեկտիվորեն անհրաժեշտ և ուղղակի արդյունքը: Եթե բացասական հետևանքները կարող էին առաջանալ նաև առանց ոչ իրավաչափ վարչարարության (իսկ օրենքով նախատեսված դեպքերում՝ նաև իրավաչափ վարչարարության), ուրեմն դրանց միջև պատճառահետևանքային կապը բացակայում է:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը եզրակացնում է, որ նշված պայմաններից թեկուզ մեկի բացակայությունը բացառում է վնասի հատուցման պահանջի բավարարման հնարավորությունը:»:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական մարմինը պարտավոր է ապահովել փաստական հանգամանքների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ քննարկումը՝ բացահայտելով գործի բոլոր, այդ թվում՝ վարույթի մասնակիցների օգտին առկա հանգամանքները:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի 42-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական մարմինը վարչական վարույթում որպես ապացույց գնահատում է գործում առկա բացատրությունները, ցուցմունքները, փորձագիտական եզրակացությունները, փաստաթղթերը, նյութերը, իրերը, ինչպես նաև այն հանգամանքները, որոնք իր հայեցողությամբ այդ մարմինը պիտանի և անհրաժեշտ է համարում գործի փաստական հանգամանքների բացահայտման և գնահատման համար:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի 43-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա» կետի համաձայն՝ անձի և վարչական մարմնի փոխհարաբերություններում ապացուցման պարտականությունը կրում է՝ անձը՝ նրա համար բարենպաստ փաստական հանգամանքների առկայության դեպքում:

Գառնիկ Սիմոնյանը 2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումով պահանջված ենթադրյալ վնասը ներկայացնում է որպես բաց թողնված օգուտ, հետևաբար վնասի առկայության, վնասի չափի հիմնավորվածության, Վճռով ոչ իրավաչափ ճանաչված գործողության և ենթադրյալ վնասի միջև պատճառահետևանքային կապի առկայությանն առնչվող փաստարկների հետազոտման համատեքստում, հարկ է գնահատման ենթարկել նաև այն, թե արդյոք վարույթով հիմնավորել է, որ պահանջված 27.000.000 (քսանյոթ միլիոն) ՀՀ դրամն իրենից ներկայացնում է բաց թողնված օգուտ, որպիսին Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածի կարգավորման իմաստով իրենից ներկայացնում է չստացված եկամուտ, որը Գառնիկ Սիմոնյանը կստանար քաղաքացիական շրջանառության սովորական պայմաններում, եթե նրա իրավունքը չխախտվեր:

Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 409-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ բաց թողնված օգուտը որոշելիս հաշվի են առնվում այն ստանալու համար պարտատիրոջ ձեռնարկած միջոցները և այդ նպատակով կատարված նախապատրաստությունները:

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանն իր նախկին որոշումներում անդրադարձել է բաց թողնված օգուտի վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթների մեկնաբանությանը, մասնավորապես, նշելով, որ բաց թողնված օգուտն այն եկամուտն է, որը սեփականատերը քաղաքացիական շրջանառության սովորական պայմաններում կստանար, եթե չխախտվեր նրա իրավունքը: Բաց թողնված օգուտի առկայությունը, այսինքն՝ անձի իրավունքի չխախտման պարագայում եկամտի ստացման իրական հնարավորությունը որոշելը յուրաքանչյուր գործով ինքնուրույն գնահատման ենթակա հարց է, որի ընթացքում պետք է հաշվի առնվեն տվյալ գործի առանձնահատկությունները: Մասնավորապես, բաց թողնված օգուտի առկայությունը որոշելու համար նախ և առաջ պետք է հաշվի առնվի մինչև իրավունքի խախտումը քաղաքացիական շրջանառությունում համապատասխան գույքի ունեցած կարգավիճակը, կամ սեփականատիրոջ իրական մտադրության և հնարավորության միաժամանակյա առկայությունը այդ գույքի տնօրինման եղանակների առնչությամբ (տես՝ *Ջուլիետա Պետրոսյանը, Կարեն Դավթյանը և Արման Դավթյանն ընդդեմ Թևոս Սաֆարյանի՝ պատճառված վնասների հատուցման պահանջի մասին թիվ 3-691(ՎԴ) ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 30.03.2007 թվականի որոշումը*):

Հիշյալ որոշմամբ Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարանը նաև նշել է հետևյալը. «Վճռաբեկ դատարանն իր նախադեպային իրավունքում հաստատել է, որ բաց թողնված օգուտի որոշման ժամանակ իրական մտադրությունը պետք է զուգորդվի իրական հնարավորության հետ: Դա բխում է նաև Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 409-րդ հոդվածի 4-րդ կետից, որի համաձայն՝ բաց թողնված օգուտը որոշելիս հաշվի են առնվում այն ստանալու համար պարտատիրոջ ձեռնարկած միջոցները և այդ նպատակով կատարված նախապատրաստությունները:

....

Ընկերության իրական հնարավորությունը կարող է հաստատվել օգուտ ստանալու վերաբերյալ համապատասխան իրական կամ ողջամտորեն հավանական ապացույցներով: Օրինակ կարող են լինել ընկերության շրջանառության վերաբերյալ տվյալները, որոնք ցույց են տալիս նմանատիպ ապրանքներից կամ ծառայություններից ընկերության ստացած հասույթը, որպիսիք կարող են արտացոլված լինել ընկերության հաշվապահական կամ այլ փաստաթղթերում կամ պետական տարբեր մարմինների (հարկային, մաքսային և այլն) տվյալներում:

....

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բաց թողնված օգուտի հաշվարկման ժամանակ դատարանները պետք է հաշվի առնեն, որ բաց թողնված օգուտն այն եկամուտն է, որն այդ անձը կստանար քաղաքացիական շրջանառության սովորական պայմաններում, եթե նրա իրավունքը չխախտվեր: Այսինքն՝ բաց թողնված օգուտը չի կարող նույնանալ կազմակերպության շրջանառության կամ հասույթի հետ:

Վերոնշյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ դատարանները բաց թողնված օգուտի հաշվարկման ժամանակ պետք է նվազեցնեն անհրաժեշտ այն ծախսերը, որոնք վնաս կրած անձը կկատարեր վնասը չպատճառվելու դեպքում: Այդ ծախսերի մեջ կարող են ներառվել ապրանքի արտադրության, վաճառքի կամ ծառայության մատուցման համար նյութերի, օգտագործվող հումքի արժեքը, ամորտիզացիոն ծախսերը, աշխատողներին վճարվող աշխատավարձը և այլն: Պետք է նվազեցվեն նաև այն հարկերը, որոնք անձը կվճարեր այդ ապրանքների կամ ծառայությունների համար: Արդյունքում պետք է մնա այն շահույթը, որը ձևավորվում է անհրաժեշտ ծախսերի նվազեցումից հետո: Բացի այդ, կախված ապրանքաշրջանառության կամ մատուցվող ծառայության առանձնահատկություններից՝ կարող են հաշվի առնվել սեզոնային փոփոխությունները, շուկայում տիրող վիճակը, պետության ֆինանսական քաղաքականության փոփոխությունները և այլն:»:

Մարդու իրավունքների Եվրոպական դատարանի կայացրած վճիռներով (օրինակ, Հարությունյանն ընդդեմ Հայաստանի թիվ 36549/03 Գալստյանն ընդդեմ Հայաստանի թիվ 26986/03, Մայգիթն ընդդեմ Ռուսաստանի թիվ 63378/00 գանգատներով վճիռները) տրվել են հատուցման ենթակա վնասի հատուցման պահանջին ներկայացվող որոշակի չափանիշներ: Մասնավորապես, վնասի հատուցման պահանջը պետք է լինի իրական, անհրաժեշտ և ողջամիտ: Իրական՝ նշանակում է, որ պահանջ ներկայացրած անձը պետք է փաստաթղթային ողջամիտ ապացույցներ ներկայացնի առ այն, որ վնասն իրականում գոյություն ունի, վնասի հատուցման պահանջը չի կարող հիմնված լինել ենթադրությունների, շահարկումների և ապագայում տեղի ունենալիք հնարավոր կամ անհնարին իրադարձությունների ու փաստերի վրա: Անհրաժեշտ՝ նշանակում է, որ պահանջ ներկայացրած անձը պետք է ապացուցի, որ այդ հատուցումն իրոք անհրաժեշտ է իր խախտված իրավունքները վերականգնելու համար և, որ ամենակարևորն է, պետք է ցույց տա իր կրած վնասների ու իր իրավունքների խախտման միջև պատճառահետևանքային կապը: Ողջամիտ՝ նշանակում է, որ վնասի հատուցման պահանջի չափը պետք է համարժեք լինի հենց այդ վնասներին, ինչը բնականաբար ևս հնարավոր է ապացուցել միայն հստակ փաստաթղթային եղանակով, բացառելով ենթադրությունները և շահարկումները: Վերը նշվածը վերլուծելով, հատուցման համար պարտադիր պայման է պարտապանի ոչ օրինաչափ վարքագծի, վնասների ու ոչ օրինաչափ գործողության միջև պատճառահետևանքային կապի և պարտապանի մեղքի միաժամանակյա առկայությունը:

Վարույթի նյութերում առկա ապացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ պարզվում է, որ Գառնիկ Սիմոնյանի կողմից չեն ներկայացվել ապացույցներ առ այն, որ 2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումով պահանջված գումարն իրենից ներկայացնում է բաց թողնված օգուտ, քանի որ չի հիմնավորվել վնասի իրական գոյությունը, Կցորդն առևտուր իրականացնելու նպատակով օգտագործելու, այդ նպատակով վարձակալության տրամադրելու իրական մտադրությունների և այդ ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկելու միաժամանակյա առկայությունը:

Վերոնշված փաստարկների համատեքստում հարկ է նշել, որ Վճռի «2. Հայցվորի իրավական դիրքորոշումը» բաժնում տեղ են գտել հետևյալ փաստարկները.

«....Սույն դեպքում հայցվորը դեռևս 2020 թվականի մայիս ամսից չի շահագործել իր տրանսպորտային միջոցի կցորդը, որևէ կերպ այն չի օգտագործել, առավել ևս որևէ շրջիկ առևտուր չի կատարել դրանով, այսինքն՝ որևէ իրավունքի առարկա չի դարձրել իր տրանսպորտային միջոցի կցորդը, բացառությամբ իր տիրապետման և տնօրինման ներքո լինելու փաստից: Մինչդեռ պատասխանողն առանց որևէ հիմնավորման հայցվորին է վերագրել «Առևտրի և ծառայությունների մասին» օրենքի 5.3-րդ կետի խախտումը, տրանսպորտային միջոցի կցորդը որակել է որպես շրջիկ առևտրի կետ և տարհանել է այն, այդ էլ բավական չէ, գույքը հետ վերադարձնելու համար նրա վրա դրել է տարհանման ծախսերը և պահպանման ծախսերը հատուցելու պարտավորություն, չնայած այն հանգամանքին, որ տվյալ տրանսպորտային միջոցի կցորդը շրջիկ առևտրի կետ չի հանդիսացել և չի հանդիսանում:

....

Նախ պետք է տրանսպորտային միջոցի կցորդը հանդիսանա շրջիկ առևտրի կետ, որպիսի պարագայում դրա սեփականատիրոջը հարկավոր է ունենալ օրենքով սահմանված թույլտվությունը և օրենքով սահմանված այլ նորմերի պահպանման պարտավորությունը: Մինչդեռ հայցվորի տրանսպորտային միջոցի կցորդը շրջիկ առևտրի կետ չի եղել, դրանով որևէ շրջիկ առևտուր չի իրականացվել, դրանում առկա չեն մանրածախ առևտուր իրականացնելու համար ապրանքներ և համապատասխան սարքավորումներ:»:

«Առևտրի և ծառայությունների մասին» օրենքի դրույթների կիրառմամբ տարհանումն իրականացնելու փաստի գնահատման արդյունքում Հայաստանի Հանրապետության դատարանը Վճռով հաստատված է համարել հետևյալը. «...., Դատարանը փաստում է, որ «Առևտրի և ծառայությունների մասին» օրենքով շրջիկ առևտրի կետը հատուկ տարածք տեղափոխելու համար նախևառաջ պետք է հաստատվի, որ տվյալ շրջիկ առևտրի կետն իրականացնում է վաճառք կամ ծառայությունների մատուցում, ինչպես նաև անհապաղ չի դադարեցնում և չի ազատում տվյալ վայրը, մինչդեռ տվյալ դեպքում Երևանի քաղաքապետարանի 07.07.2021 թվականի թիվ 0271 արձանագրությամբ է փաստվել, որ 02A559 հաշվառման համարանիշով կցորդի դռներն ու պատուհանները գտնվել են փակ վիճակում, որպիսի պայմաններում ակնհայտ է, որ տվյալ կցորդով չի իրականացրել վաճառք կամ ծառայությունների մատուցում:»:

Վերոհիշյալ փաստարկների հաշվառմամբ՝ գնահատելով նաև վարույթի լուծման ընթացքում Գառնիկ Սիմոնյանի հայտնած այն փաստարկը, որ Կցորդի վերաբերյալ վարձակալության պայմանագիրը կնքված է եղել 2019 թվականին, որը որպես ապացույց չի ներկայացվել, քանի որ Կցորդի տարհանումից հետո այն կորցրել է իր նշանակությունը և չի երկարաձգվել՝ վարձակալության առարկայի բացակայությամբ պայմանավորված, կարելի է արձանագրել, որ վարույթի շրջանակներում չի ներկայացվել որևէ պատշաճ ապացույց այն մասին, որ առկա է եղել Կցորդն առևտուր իրականացնելու նպատակով օգտագործելու, այդ նպատակով վարձակալության տրամադրելու իրական մտադրություն, որի իրագործման ուղղությամբ Գառնիկ Սիմոնյանի կողմից ձեռնարկված են եղել համապատասխան միջոցներ:

Ելնելով վերոգրյալից և հաշվի առնելով, որ վարույթով չեն հիմնավորվել 2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումով պահանջված վնասը բաց թողնված

օգուտ հանդիսանալու, ենթադրյալ վնասը 27.000.000 (քսանյոթ միլիոն) ՀՀ դրամի չափով գումար կազմելու, 27.000.000 (քսանյոթ միլիոն) ՀՀ դրամի չափով ենթադրյալ վնասը Երևանի քաղաքապետարանի՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատարանի թիվ ՎԴ/12944/05/21 վարչական գործով 2023 թվականի հունիսի 1-ի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճռով հաստատված ոչ իրավաչափ գործողության ուղղակի, անմիջական և անխուսափելի հետևանքը հանդիսանալու (պատճառահետևանքային կապ) հանգամանքները, ուստի ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 17-րդ, 409-րդ հոդվածների և «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» օրենքի 37-րդ, 42-րդ, 43-րդ, 96-րդ հոդվածների դրույթներով՝

ՈՐՈՇԵՑԻ

1. Երևանի քաղաքապետարան հասցեագրված՝ Գառնիկ Սիմոնյանի՝ 2026 թվականի հունվարի 7-ի թիվ Դ-655-26 դիմումով ներկայացված, որպես բաց թողնված օգուտ, 27.000.000 (քսանյոթ միլիոն) ՀՀ դրամ գումարի չափով վնասը փոխհատուցելու պահանջը մերժել:

2. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում այն ստանալու հաջորդ օրը:

3. Սույն որոշումը կարող է վարչական կարգով բողոքարկվել Երևանի քաղաքապետին կամ դատական կարգով՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատարան՝ դրա ուժի մեջ մտնելու օրվանից երկամսյա ժամկետում:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՎԻՆՅԱՆ

